

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЖІНКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Ревуцька І.Е.,

*викл. кафедри цивільного права
юридичного факультету*

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

В умовах розвитку державотворчих процесів та проголосивши стратегію європейського розвитку, Україна обрала шлях забезпечення прав і свобод людини і громадянина, впровадження стандартів рівних прав і рівних можливостей чоловіка і жінки. В Україні зростає роль досліджень з питань статусу жінки, а саме тих проблем, які безпосередньо мають практичну значущість для сучасності. У зв'язку з цим необхідний комплексний науковий аналіз загальних закономірностей формування, розвитку і гарантування прав, свобод і законних інтересів жінки як суб'єкта права у різних сферах суспільного життя.

Одним із основних напрямів державної політики України, як і більшості країн світу є забезпечення прав і свобод людини та громадянина. З розвитком прав людини правовий статус жінки набуває особливої інтенсивності в усіх сферах суспільного життя. Тому автор спробував проаналізувати проблематику прав жінок в контексті їх закріплення та забезпечення згідно законодавства України.

Для початку варто проаналізувати історичні передумови формування сучасного правового статусу жінки. Протягом історичного розвитку суспільства правове становище жінки в різних народів і держав неодноразово змінювалося. Жінка на певних етапах розвитку розглядалася як річ, то в статусі доньки свого чоловіка і сестри своїх дітей, то, зрештою, в становищі члена сім'ї, хоча і підлеглого чоловіку, але в той же час верховного над своїми дітьми [1,33-35]. Україна не є винятком, вже історично так склалося, що українська жінка в усі часи виконувала здебільшого роль господині дому та займалася вихованням дітей, а тому, звичайно ж, ніякого відношення до суспільної, громадської праці не мала.

Принцип рівності статей офіційно отримав визнання і закріплення на рівні міжнародного права лише у ХХ ст. Перш за все варто зазначити Статут ООН, де зафіксовано зобов'язання поважати права всіх осіб незалежно від статі. Наступним нормативним актом є Загальна Декларація прав людини 1948 р., де всіх людей проголошено рівними. Конвенція ООН "Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок" 1979 року проголосила політику ліквідації дискримінації жінок на державному рівні і впровадження законодавчих заходів юридичного захисту. Вагомим досягненням стало надання жінкам політичних прав. Насамперед виборче право як можливість здійснювати вільний політичний вибір на рівні з чоловіками, формувати органи державної влади та управління, бути обраними на державні посади. Навіть в демократичній Англії виборче право жінкам було надане лише у 1918 році.

На сьогоднішній день проблемі прав жінок приділяють велику увагу на рівні широких кіл світової громадськості, зокрема на Всесвітніх конференціях з становища жінок. Пекінська декларація і Платформа дій, прийняті на IV Всесвітній конференції та зафіксовані у підсумкових документах Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН "Жінки в 2000 році: рівність між чоловіками і жінками, розвиток і мир у ХХІ столітті", визначили пріоритетні сфери покращення становища жінок, зокрема, незабезпеченість, освіту і навчання, здоров'я, насильство над жінками, економіку, політику, гендерну рівність, засоби масової інформації тощо [2]. Україна також бере участь у міжнародній співпраці з покращення прав жінок та визнала ці міжнародні стандарти на законодавчому рівні. Слід зазначити, що важливим кроком у регулюванні правового статусу жінки є те що

Україна ратифікувала Конвенцію ООН “Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок”.

В сучасній Україні, правам жінок приділяється значно більше уваги але не зважаючи на це існує ряд прогалин, які потрібно удосконалити. Конституція, містить норми, які дають гарантії жінкам. Так, ст.24 Конституція України зазначає : громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [3]. У 2005 році прийнято спеціальний Закон України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, який фіксує правові гарантії рівноправного становища жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей, ліквідації дискримінації і застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків [4]. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується : наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами, щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною та моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам та матерям. Українське законодавство гарантує жінкам рівні права й умови праці, рівну її оплату, рівні можливості для самореалізації в усіх сферах громадського життя. Але незважаючи на це економічна ситуація в Україні характеризується негативними показниками. Причому понад усе в цій ситуації страждають саме жінки. Відомо, що в Україні безробіття має жіноче обличчя. І треба відзначити, що держава в сучасних умовах не приділяє достатньої уваги вирішенню головних проблем жіноцтва взагалі та молодого жіноцтва зокрема. На сьогодні, основними видами дискримінації жінок є зниження розміру заробітної плати в порівнянні з заробітною платною, що надається чоловікам; невмотивована відмова у прийнятті на роботу жінок старше 50 років; незахищеність такої категорії жінок як молоді мами. Ще однією скритою формою дискримінації жінок, що розповсюджується серед роботодавців, є дискримінація на основі сімейного стану жінок. В даній ситуації мова йде про жінок які не перебувають у шлюбі або жінки, що тільки-но одружились[5].

Отже на практиці все ж виглядає інакше, адже задекларовані норми не завжди виконуються. Незважаючи на достатньо повне

законодавче закріплення принципу рівності нормативні положення переважно залишаються на рівні декларативних побажань через нехтування їх приписів у відношенні до жінок при працевлаштуванні і забезпеченні належних умов праці, на державній службі, при кадровому формуванні владних інституцій, в управлінні бізнесом, на побутовому рівні. Майже в усіх галузях виробництва жінки займають низькооплачувані посади. Загальновизнаною є об'єктивна думка про те, що чи не єдиною сферою суспільних відносин в Україні, де жінкам забезпечено реальне рівноправ'я з чоловіками є система освіти [6, 34].

Ще однією і не менш ваговою причиною не дотримання прав жінок є рівень усвідомлення цієї проблеми громадянами у суспільстві та стереотипи щодо ролі жінки. Для того, щоб ситуація в Україні докорінно змінилась, поряд із заходами які застосовуються органами державної влади необхідно змінити традиційні уявлення та стереотипи, що існують у свідомості людей, особливо відносно прийнятих у суспільстві поглядів стосовно соціальних ролей жінок та чоловіків [7].

У зв'язку з цим сьогодні є актуальною проблема підвищення суспільно-політичної активності жінок та їх соціального статусу, що передбачає більш широке залучення жіноцтва у сферу прийняття управлінських рішень з метою реалізації свого демократичного права впливати на політичне, економічне і культурне життя держави.

Таким чином проаналізувавши державну політику у сфері регулювання правового статусу жінки ми бачимо відображенням рівня культури суспільства, його здатності до толерантності і виваженості, сприйняття позитивних тенденцій і новацій. Про це говорить і те, що Україна згідно даних міжнародної громадської організації “Social Watch” знаходиться на 64-му місці в рейтингу 150 країн світу за забезпеченням прав жінок. В Україні відзначено несуттєвий прогрес щодо прав жінок. Та незважаючи на це, Україна поступово рухається у правильному напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: [навчальний посібник] / Грубінко А.В. – Тернопіль: Вид. Відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – 392 с.
2. Грицяк Н.В. Правове регулювання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: стан та шляхи вдосконалення / Н.В. Грицяк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej2/txts/pol-prav/05gnvssv.pdf>.
3. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 10. – Ст. 68.

4. Закон України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” від 8 вересня 2005 року N 2866-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 52. – Ст. 561.
5. Резнік Г.О. Становище жінки в українському суспільстві/ Г.О. Резнік// Право. 2001. - №8. – С. 16 – 19.
6. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2002. – 121 с.
7. Завальний А. Етапи нормативного регулювання захисту прав жінки в Україні / А. Завальний // Юридичний журнал. – 2011. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3636>